

Uzasadnienie

Ustawodawca uchwalając przepisy ustawy o ochronie przyrody przewidział, że w pewnych przypadkach ochrona środowiska przyrodniczego wymaga podejmowania długookresowych działań ochronnych. Jednym z podstawowych dokumentów określających cel prowadzenia tych działań są zadania ochronne, definiujące kierunek realizacji zamierzonych prac. Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody zostały ustanowione zgodnie z delegacją przyznaną regionalnym dyrektorom ochrony środowiska przepisem art. 22 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zakres zaplanowanych w nich prac został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu i jego otoczenia.

Rezerwat przyrody funkcjonuje w obrocie prawnym w oparciu o zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Czarnia” (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 11874). Celem ochrony rezerwatu, jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu boru świeżego naturalnego pochodzenia, charakterystycznego dla dawnej Puszczy Kurpiowskiej.

W rezerwacie obserwowane jest w ostatnich latach nasilenie zjawiska zamierania świerków w efekcie żeru kornika drukarza. Jest to gatunek owada o wyraźnych tendencjach gradacyjnych, a jego liczebność ma duże znaczenie dla utrzymania stabilności drzewostanów świerkowych. W czasie masowego występowania, może on powodować zamieranie drzew osłabionych np. w wyniku suszy czy też wskutek osiągnięcia znacznego wieku i wraz z gatunkami towarzyszącymi może być sprawcą intensywnego wydzielania się posuszu świerkowego na dużych powierzchniach. Z jednej strony, wycinanie drzew zasiedlonych przez kornika drukarza może powodować szkody wśród innych elementów ekosystemów leśnych, z drugiej zaś strony, zaniechanie tego zabiegu, może doprowadzić do pogorszenia stanu sanitarnego drzewostanów zarówno otaczających rezerwat jak i wchodzących w jego skład. O ile znaczenie kornika drukarza w lasach gospodarczych, nastawionych na produkcję surowca drzewnego, jest dość mocno zbadane i zostało zdiagnozowane, jako zjawisko negatywne, o tyle rola i wpływ tego gatunku na naturalne ekosystemy leśne rezerwatów, jest na dzień dzisiejszy jeszcze słabo rozpoznana. Brak zakrojonych na szerszą skalę badań nad tym zagadnieniem, czy też kompleksowych obserwacji w tym zakresie, sprawia, że informacje na ten temat można czerpać jedynie z rozrzuconych po wielu wydawnictwach opracowań dotyczących różnych zagadnień. Może to skutkować często błędnymi interpretacjami oraz wyciąganiem fałszywych wniosków w odniesieniu do wpływu populacji

komika drukarza w lasach zbliżonych do naturalnych, a w szczególności objętych ochroną w formie rezerwatu przyrody. Występowanie w drzewostanach kornika drukarza niesie za sobą zarówno negatywne jak i pozytywne następstwa. Jednym z ważnych negatywnych skutków związanych z przedmiotowym gatunkiem, jest duże tempo powstawania wielkoobszarowych „gniazd kornikowych”. Tym niemniej, wystąpienie zjawiska gradacji na obszarze rezerwatu, jest naturalnym elementem dynamiki tworzących go ekosystemów leśnych i jako takie nie powinny być całkowicie zwalczane, lecz co najwyżej ograniczane metodami najmniej szkodzącymi procesom przyrodniczym. Różne zaburzenia występujące w sposób naturalny, jak kornik drukarz, nie będą stanowiły katastrofy dla ekosystemu leśnego, jeżeli będą oddziaływać krótkotrwale i nie będą występowały w dużych rozmiarów. Obecność owadów w lasach, jest czymś nieuniknionym, a małe natężenie i intensywność żeru kornika może co najwyżej powodować uszkodzenie pewnej niewielkiej liczby drzew i od takich zakłóceń często zależna jest różnorodność strukturalna i gatunkowa lasu. Zagrożeniem dla składu gatunkowego i struktury drzewostanów będzie natomiast stały wzrost intensywności żeru kornika drukarza, zwiększający stopień odkształcenia cech charakterystycznych lasu. W rezerwacie przyrody Czarnia mamy do czynienia z sytuacją długotrwałego zamierania świerków opanowanych przez kornika drukarza. W ocenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, zaplanowany w zadaniach ochronnych zakres prac nie ingeruje na tyle mocno w zachodzące w rezerwacie naturalne procesy, aby zaburzyć naturalną dynamikę lasu. Mają one jedynie za zadanie ograniczyć obserwowane w rezerwacie zjawisko zamierania świerków i nie dopuścić do obumarcia tego gatunku na wielkoobszarowych powierzchniach. Zadania ochronne będą stanowiły również źródło wiedzy o dynamice i kierunku zmian zachodzących w rezerwacie, a w szczególności w jego celu ochrony. Poprzez realizację działań ochronnych na wyznaczonych powierzchniach ochrony czynnej winno nastąpić ograniczenie populacji kornika drukarza i zahamowanie postępującego z roku na rok zjawiska ustępowania z rezerwatu starodrzewi świerkowych. Zabiegi skupiono wzdłuż dróg publicznych, gdzie tempo atakowania przez kornika kolejnych żywych drzew i ich usychanie jest bardzo duże, a zamierające i obumarłe świerki stwarzają dodatkowo zagrożenie dla użytkowników tych dróg. Zmniejszenie tempa rozwoju populacji kornika, poprzez wycinanie i usuwanie z lasu drzew przez niego zasiedlonych, winno spowolnić proces zamierania drzew. Zaniechanie realizacji zaplanowanych działań może w efekcie doprowadzić do powstawania dużych odsłoniętych powierzchni pozbawionych żywych drzew. Gwałtowny zanik naturalnej osłony dna lasu może być z kolei przyczyną szybkiego rozwoju warstwy zielonej, co może utrudniać powstanie naturalnego odnowienia lasu. Ponadto, utrzymująca się od wielu lat

tendencja wzrostowa populacji kornika drukarza może uszczuplić udział drzewostanów świerkowych starszych klas wieku, doprowadzając w ten sposób do powstania luki międzypokoleniowej, a przez to spowodować zagrożenie dla gatunków wymagających stałej obecności różnowiekowych świerków.

Pozytywny wpływ zadań ochronnych winien przejawić się w szczególności zmniejszeniem intensywności wydzielania się górnych warstw drzewostanów świerkowych, a co za tym idzie, polepszeniem ogólnej jakości całych drzewostanów. Staranny dobór drzew przeznaczonych do wycinki pozwoli w miejscach występowania naturalnego odnowienia zachować naturalne cechy drzewostanów.

Nasilające się procesy obumierania drzewostanów, niosą za sobą w następstwie wzrost ilości martwych drzew stojących wzdłuż dróg oraz granic rezerwatu. Drzewa te, w związku z niesionym przez nie zagrożeniem zdrowia i życia ludzi, są bieżąco usuwane. Wynikiem tego typu działań, jest nagromadzenie dużej ilości ściętych drzew wzdłuż dróg i na obrzeżach rezerwatu, co wiąże się z koniecznością ich odciągania w głąb rezerwatu, a to z kolei pociąga za sobą zagrożenie, jakim jest uszkodzenie gleby, drzew i odnowień naturalnych. Dlatego przewidziano w zadaniach ochronnych możliwość zabrania usuniętych drzew.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt zarządzenia będzie oddziaływał na wszystkie podmioty, które znajdują lub znajdą się w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia nie podlega konsultacjom.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Środki finansowe poniesione na realizację zaplanowanych działań będą w całości pochodziły z funduszy, jakimi dysponują Lasy Państwowe.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia nie będą miały wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczości, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.